

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2023

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-27– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-27 – ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

3 Οκτωβρίου 2023

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο: **1/11/2023**

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας εκπονούνται στο πλαίσιο του Κοινού Εναρμονισμένου Προγράμματος της Ε.Ε. για τις Έρευνες Επιχειρήσεων και Καταναλωτών (Joint Harmonised EU Programme of Business and Consumer Surveys) με τη στήριξη της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υποθέσεων της ΕΕ (Directorate General for Economic and Financial Affairs | DG ECFIN)

ΕΕ – ΕΥΡΩΖΩΝΗ: Μικρή εξασθένιση του δείκτη οικονομικού κλίματος σε ΕΕ και Ευρωζώνη

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Σεπτέμβριο υποχώρησε τόσο στην ΕΕ, όσο και στην Ευρωζώνη και διαμορφώθηκε στις 92,8 μονάδες στην ΕΕ και στις 93,3 μονάδες στην Ευρωζώνη από 93,2 και 93,6 τον προηγούμενο μήνα. Η μικρή υποχώρηση του δείκτη ήταν αποτέλεσμα χαμηλών προσδοκιών στις Κατασκευές και στην καταναλωτική εμπιστοσύνη, με τις προσδοκίες στο Εμπόριο να υποχωρούν σε μικρότερο βαθμό, ενώ οι Υπηρεσίες και η Βιομηχανία διατηρούνται ουσιαστικά αμετάβλητες. Στη Βιομηχανία ο δείκτης βελτιώθηκε και επιβεβαίωσε τις πρώτες ενδείξεις σταθεροποίησης που είχε ήδη εμφανίσει από τον προηγούμενο μήνα, παρουσιάζοντας ενίσχυση των προβλέψεων για την παραγωγή τους προσεχείς 3 μήνες για δεύτερο συνεχόμενο μήνα, ενώ τα αποθέματα αποκλιμακώνονται περαιτέρω. Το Λιανικό εμπόριο υποχώρησε οριακά, εξασθένιση που αντανάκλα τις λιγότερο αισιόδοξες εκτιμήσεις της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων σε σχέση με τις προβλέψεις για τη μελλοντική κατάσταση τους, καθώς τα αποθέματα διατηρούνται ουσιαστικά αμετάβλητα. Στις Υπηρεσίες οι προσδοκίες διατηρήθηκαν ουσιαστικά αμετάβλητες, ως αποτέλεσμα της υποχώρησης των εκτιμήσεων της τρέχουσας ζήτησης που αντισταθμίστηκε από την βελτίωση στις προσδοκίες της μελλοντικής ζήτησης, με τις εκτιμήσεις της τρέχουσας κατάστασης να παραμένουν στα ίδια επίπεδα. Στις Κατασκευές, ο αντίστοιχος δείκτης επανήλθε σε πτωτική τάση ως αποτέλεσμα τόσο των ηπιότερων προσδοκιών του επιπέδου παραγγελιών, όσο και των προβλέψεων για την απασχόληση. Τέλος όσον αφορά την καταναλωτική εμπιστοσύνη, η νέα επιδείνωση οφείλεται στις απαισιόδοξες εκτιμήσεις των καταναλωτών ως προς την οικονομική κατάσταση της χώρας τους, αλλά και των νοικοκυριών τους, με τις προβλέψεις τους για την μελλοντική τους κατάσταση να υποχωρούν επίσης, ενώ παράλληλα οι προθέσεις τους να προβούν σε μείζονες αγορές το επόμενο διάστημα εξασθενούν. Σε ότι αφορά τις τάσεις στις έξι μεγαλύτερες οικονομίες, ο δείκτης υποχώρησε στην Ισπανία (-3,2) και στην Ιταλία (-2,2). Αντίθετα, ενισχύθηκε στην Γαλλία (+2,7), ενώ στην Γερμανία (+0,3), στην Ολλανδία (+0,3), και στην Πολωνία (-0,1) παρέμεινε ουσιαστικά αμετάβλητος. Αναλυτικότερα:

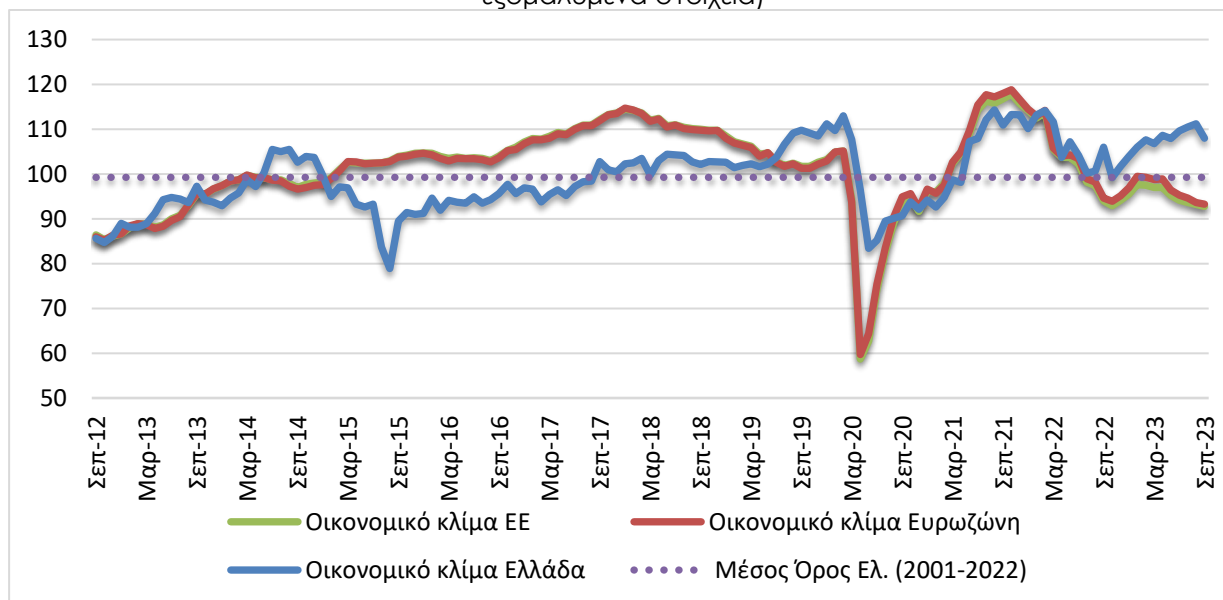
- Στη **Βιομηχανία**, ο δείκτης προσδοκιών στην ΕΕ διαμορφώθηκε στις -9,0 μονάδες, όπως αντίστοιχα και στην Ευρωζώνη. Οι προσδοκίες για την παραγωγή τους επόμενους τρεις μήνες βελτιώθηκαν τόσο στην ΕΕ όσο και στην Ευρωζώνη, όπως και οι προβλέψεις παραγγελιών και ζήτησης, καθώς τα αποθέματα αποκλιμακώθηκαν ήπια.
- Στις **Υπηρεσίες**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις +4,2 μονάδες στην ΕΕ και στις +4,0 στην Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους εξασθένησαν οριακά σε ΕΕ και Ευρωζώνη, όπως και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση οι οποίες υποχώρησαν σε αμφότερες τις ζώνες, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης να ενισχύονται.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι δείκτες διαμορφώθηκαν στις -5,0 μονάδες στην ΕΕ και στις -5,7 στην Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα υποχωρούν αισθητά σε αμφότερες, οι προβλέψεις για τις πωλήσεις ενισχύονται, ενώ τα αποθέματα κλιμακώνονται οριακά και στις δύο περιοχές.
- Στις **Κατασκευές**, οι δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις -8,6 μονάδες στην ΕΕ και στις -6,2 μονάδες στην Ευρωζώνη. Οι θετικές προβλέψεις για την απασχόληση εξασθενούν οριακά, ενώ παράλληλα οι αρνητικές προβλέψεις για το επίπεδο εργασιών ενισχύονται ήπια.

Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (2000-2020=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)¹

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος									
	Min	Max	2001-2022	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
ΕΕ-27	59,7 (Απρ. 2020)	117,1 (Μάρ. 2000)	99,3	104,3	110,6	111,0	103,8	87,4	110,0	101,0		
Ευρωζώνη	60,9 (Απρ. 2020)	117,9 (ΙΟκτ. 2021)	99,3	104,0	110,5	110,8	103,6	88,0	110,7	101,8		
Ελλάδα	79,0 (Αυγ. 2015)	119,9 (Ιουλ. 2000)	99,2	94,7	98,2	102,9	105,6	95,5	106,1	105,4		
Περιοχή	2022											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-27	112,6	113,8	105,7	103,9	103,6	101,9	97,8	97,1	93,9	92,9	94,1	95,6
Ευρωζώνη	113,0	114,4	106,2	104,3	104,2	103,1	98,6	97,8	94,4	93,8	95,1	97,0
Ελλάδα	113,0	113,9	111,5	103,9	107,4	104,2	100,5	100,7	105,7	99,0	101,6	103,8
Περιοχή	2023											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-27	97,6	97,5	97,0	97,0	95,2	94,1	93,6	93,2	92,8			
Ευρωζώνη	99,5	99,3	98,8	98,9	96,4	95,3	94,6	93,6	93,3			
Ελλάδα	106,0	107,6	106,8	108,6	107,9	109,6	110,5	111,2	108,0			

¹ Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος είναι το σταθμισμένο άθροισμα των Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και του Δείκτη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος ΕΕ-27 και Ελλάδα (2000-2020=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** διαμορφώθηκε στις -18,7 μονάδες στην ΕΕ και στις -17,8 στην Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους τελευταίους 12 μήνες κινήθηκαν ήπια πτωτικά σε αμφότερες τις ζώνες, ενώ αντίστοιχα πτωτικά κινήθηκαν οι προβλέψεις για την εξέλιξή της στους επόμενους 12 μήνες. Απαισιόδοξες ήταν και οι προβλέψεις για τη γενική κατάσταση της οικονομίας στην Ευρωζώνη αλλά και στην ΕΕ, με τις προβλέψεις για αγορές τους επόμενους μήνες να υποχωρούν σε αμφότερες τις ζώνες.

ΕΛΛΑΔΑ: Μικρή υποχώρηση του οικονομικού κλίματος, με έντονη εξασθένηση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος υποχωρεί τον Σεπτέμβριο και διαμορφώνεται στις 108,0 μονάδες από 111,1 μονάδες τον Ιούλιο. Στο επιχειρηματικό πεδίο, **η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα της εξασθένησης των προσδοκιών στις Κατασκευές και τις Υπηρεσίες, της ηπιότερης στη Βιομηχανία, ενώ οι περισσότεροι αισιόδοξες προσδοκίες στο Λιανικό Εμπόριο δεν αντισταθμίζουν τις υπόλοιπες τάσεις. Η επιδείνωση του κλίματος, όμως, τροφοδοτείται κυρίως από τη σημαντική εξασθένηση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης που, μετά από ένα ιστορικό υψηλό του Ιουλίου κινείται πτωτικά.** Συνολικά, ο δείκτης κλίματος κυμαινόταν από την αρχή του έτους και μέχρι τώρα σε υψηλά επίπεδα, πολύ υψηλότερα από πέρυσι, κινούμενος μάλιστα σε αντίθετη πορεία με τους σχετικούς δείκτες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη, οι οποίοι υποχώρησαν σημαντικά τον Μάιο και επιδεινώθηκαν περαιτέρω τον Ιούνιο και τον Ιούλιο. Πλέον, όμως, με μια μικρή υστέρηση, ο σχετικός δείκτης στην Ελλάδα φαίνεται να συγκλίνει στην ευρωπαϊκή τάση. Η λήξη της θερινής περιόδου που χαρακτηρίστηκε από ισχυρή πορεία του τουρισμού, με θετικές επιδράσεις σε πολλές περιοχές της οικονομίας, ενώ ταυτόχρονα οι πληθωριστικές πιέσεις μπορεί να μειώνονται αλλά συνεχίζονται ιδίως σε βασικές ανάγκες για τα νοικοκυριά, όπως τα τρόφιμα, μειώνει τη σχετική αισιοδοξία στην αγορά. Παράλληλα, **το θετικό κλίμα που επικράτησε μετεκλογικά, με τη σταθερότητα που είχε προσδώσει η ανανέωση της κυβερνητικής θητείας, μετριάζεται από τις μεγάλες φυσικές καταστροφές σε πολλές περιοχές της χώρας και σχετικές δυσχέρειες στην αντιμετώπιση τους από κρατικούς και περιφερειακούς φορείς.**

Αναλυτικότερα:

- στη **Βιομηχανία**, το αρνητικό ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση ενισχύθηκε, οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα αποκλιμακώθηκαν και οι θετικές προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες υποχώρησαν αισθητά.
- στις **Κατασκευές**, οι αρνητικές προβλέψεις για την παραγωγή ενισχύθηκαν αισθητά, ενώ παράλληλα οι θετικές προβλέψεις για την απασχόληση εξασθενούν σημαντικά.
- στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις ενισχύονται σημαντικά, με το ύψος των αποθεμάτων να κλιμακώνεται οριακά, ενώ οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη των πωλήσεων ενισχύονται.
- στις **Υπηρεσίες**, οι θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων υποχώρησαν, εκείνες για τη ζήτηση κινήθηκαν αντίστοιχα πτωτικά, ενώ παράλληλα οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης εξασθένησαν ήπια.
- στην **Καταναλωτική Εμπιστοσύνη**, οι αρνητικές προβλέψεις των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας ενισχύθηκαν όπως και οι αντίστοιχες για τη δική τους οικονομική κατάσταση. Παράλληλα, επιδεινώθηκαν οι προβλέψεις για μείζονες αγορές και εξασθένησε ήπια η πρόθεση για αποταμίευση.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Αισθητή εξασθένηση προσδοκιών λόγω σημαντικής υποχώρησης των προβλέψεων παραγωγής τους προσεχείς μήνες

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία εξασθένησε αισθητά τον Σεπτέμβριο, στις 100,5 μονάδες, από 104,6 μονάδες τον Ιούλιο. **Από τις μεταβλητές του δείκτη, το αρνητικό ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και την τρέχουσα ζήτηση ενισχύθηκε ήπια, το θετικό ισοζύγιο προβλέψεων για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες εξασθένησε σημαντικά, ενώ το ύψος των αποθεμάτων αποκλιμακώθηκε ήπια.** Αναλυτικά:

α) Το αρνητικό **επίπεδο παραγγελιών και τρέχουσας ζήτησης**, ενισχύθηκε στις -12 (από -7) μονάδες τον Σεπτέμβριο με το 27% των επιχειρήσεων να δηλώνουν χαμηλές για την εποχή παραγγελίες και το 15% να αναφέρει το αντίθετο.

β) Στις **προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες**, το σχετικό ισοζύγιο διατηρείται θετικό αλλά υποχωρεί αισθητά στις +4 (από +19) μονάδες, με το 22% (από 31%) των επιχειρήσεων να προβλέπει αύξηση της παραγωγής του το επόμενο τρίμηνο και ένα 17% (από 12%) μείωσή της.

γ) Στα **αποθέματα έτοιμων προϊόντων**, το σχετικό ισοζύγιο υποχωρεί αισθητά στις +1 μονάδες, με το 15% (από 22%) των επιχειρήσεων να αναφέρει υψηλά για την εποχή αποθέματα.

δ) Στους δείκτες εξαγωγικής δραστηριότητας καταγράφηκαν πτωτικές τάσεις: οι θετικές **προβλέψεις για τις εξαγωγές τους προσεχείς μήνες** υποχώρησαν σημαντικά στις +3 (από +13) μονάδες ενώ παράλληλα οι αρνητικές **εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού** ενισχύθηκαν αισθητά (-29 από -19 μονάδες).

Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

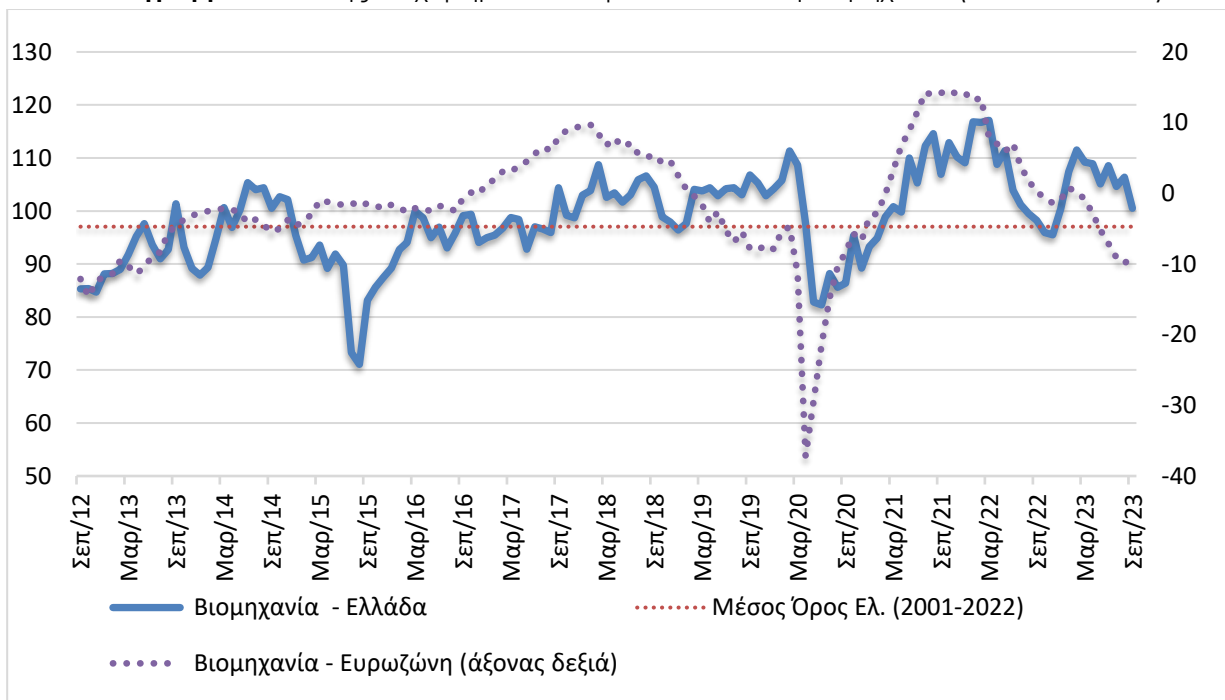
Τομέας		Ακραίες τιμές		Μέσος όρος								
		Min	Max	2001-2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Βιομηχανία (2000-2010=100)		66,2 (Φεβ. 2009)	117,6 (Μάιος 2000)	97,0	98,1	102,8	103,6	93,9	106,3	105,5		
2022												
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	Ο	N	Δ	
116,8	116,7	117,1	108,8	111,4	103,9	101,2	99,5	98,2	95,9	95,5	100,4	
2023												
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	Ο	N	Δ	
107,4	111,5	109,2	108,9	105,1	108,6	104,6	106,4	100,5				

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις παραγωγής, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση.

Πηγή: IOBE

ε) Ο δείκτης **προβλέψεων για την απασχόληση** διατηρήθηκαν στα ίδια επίπεδα στις -3 (από -2) μονάδες, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που προβλέπει άνοδο απασχόλησης να εξασθενεί στο 6% (από 9%), αλλά και ένα 9% (από 12%) να αναμένει μείωσή της.

στ) Το ισοζύγιο στις **προβλέψεις για τις μεταβολές των τιμών** υποχώρησε οριακά, με το 13% από 15% τον προηγούμενο μήνα, να αναμένει αύξηση τους.

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από τη DG Ecfín

Αξίζει να σημειωθεί ότι η αβεβαιότητα για το οικονομικό περιβάλλον παραμένει και ενισχύεται περαιτέρω, καθώς στην ερώτηση που αφορά **στην ευκολία πρόβλεψης της μελλοντικής ανάπτυξης της επιχείρησης**, τον Σεπτέμβριο το 63% των επιχειρήσεων θεώρησαν ότι αυτή μπορεί να προβλεφθεί δύσκολα ή σχετικά δύσκολα, έναντι 54% τον Ιούλιο.

Σε επίπεδο βασικών τομέων, ο δείκτης προσδοκιών στα **Καταναλωτικά αγαθά** υποχώρησε έντονα στις 96,2 μονάδες (από 112,8 μον.). Σημειώθηκε κατακόρυφη πτώση στις προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς 3-4 μήνες, ενώ παράλληλα οι ήπια θετικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες εξασθένησαν ελαφρά και τα αποθέματα κλιμακώθηκαν ήπια. Στα **Κεφαλαιουχικά αγαθά** ο δείκτης ενισχύθηκε ήπια στις 114,7 (από 108,4) μονάδες. Η βελτίωση προήλθε κυρίως στις προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς 3-4 μήνες με τα αποθέματα να κλιμακώνονται ήπια. Αισθητή βελτίωση παρουσίασε ο δείκτης στα **Ενδιάμεσα αγαθά**, στις 101,7 (από 93,7) μονάδες, με τις αρνητικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση να εξασθενούν ελαφρά, την παραγωγή τους προσεχείς μήνες να διατηρείται αμετάβλητη και τα αποθέματα να αποκλιμακώνονται έντονα.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Έντονη υποχώρηση των προσδοκιών, εξασθένηση σε Ιδιωτικά και Δημόσια έργα

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές διαμορφώθηκε τον Σεπτέμβριο, στις 115,2 μονάδες (από 132,0 μον. τον Ιούλιο), παραμένοντας ωστόσο σε επίπεδο κατά πολύ υψηλότερο από το αντίστοιχο περυσινό (97,9 μονάδες). Αυτή η αισθητή μεταβολή ήταν αποτέλεσμα της σημαντικής υποχώρησης των προσδοκιών **στα Δημόσια έργα, με τις Ιδιωτικές Κατασκευές να κινούνται ηπιότερα πτωτικά. Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι αρνητικές προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων ενισχύονται αισθητά, ενώ παράλληλα οι θετικές προβλέψεις για την απασχόληση εξασθενούν έντονα.** Αναλυτικά, ο αρνητικός δείκτης στις προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων ενισχύεται

αισθητά (-57 από -49 μονάδες), με το μόλις 1% (από 7%) των επιχειρήσεων να διατυπώνει αισιοδοξία για το επίπεδο των εργασιών το επόμενο τρίμηνο. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, ο σχετικός δείκτης διαμορφώθηκε στις +20 (από +35) μονάδες, με το 25% (από 40%) των ερωτηθέντων να προβλέπει αύξηση των θέσεων εργασίας στον τομέα και ένα 5% να εκτιμά μείωσή τους. Στα υπόλοιπα στοιχεία, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών βελτιώνονται και διαμορφώνονται στις +20 μονάδες, ενώ στο πεδίο των τιμών, οι πληθωριστικές προσδοκίες ενισχύθηκαν ελαφρά (+26 μον. ο δείκτης). Τέλος, το 8% (από 18%) των επιχειρήσεων αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Οι περισσότερες επιχειρήσεις (28%) επισημαίνουν την έλλειψη εργατικού δυναμικού ως το βασικότερο εμπόδιο στη λειτουργία τους, ένα 23% τη χαμηλή ζήτηση, αλλά και ένα 25% την ανεπαρκή χρηματοδότηση.

Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Κατασκευές (2000-2010=100)		Min	Max	2001-2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
		14,3 (Απρ. 2020)	155,7 (Μάρ. 2000)	82,4	55,4	58,1	58,1	62,7	127,5	114,5	
2022											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
127,4	140,0	144,1	132,2	103,7	122,9	94,4	93,3	97,9	110,4	105,7	102,4
2023											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
104,8	158,2	172,7	148,5	156,6	132,2	132,0	127,8	115,2			

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

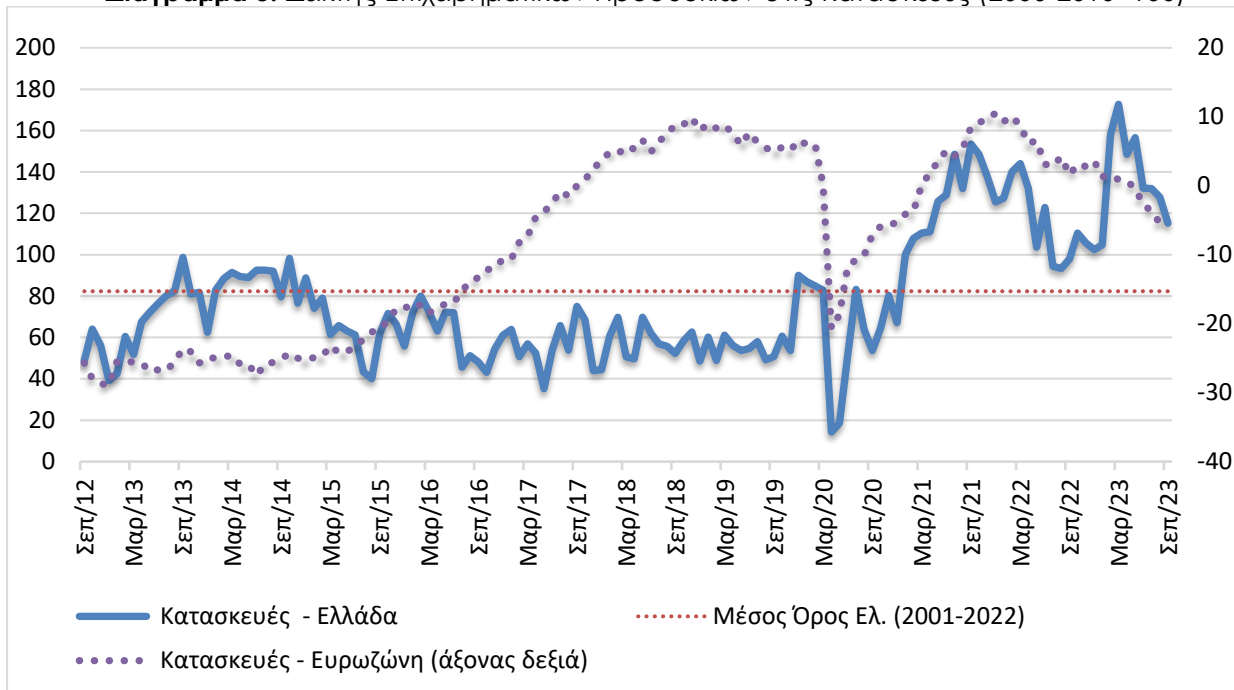
Πηγή: IOBE

Στην ερώτηση σχετικά με το βαθμό αβεβαιότητας που επικρατεί στο οικονομικό περιβάλλον, φαίνεται ενισχύεται σημαντικά η αβεβαιότητα τον Σεπτέμβριο, καθώς το 73,3% των επιχειρήσεων θεωρούν ότι η μελλοντική ανάπτυξη μπορεί να προβλεφθεί δύσκολα ή σχετικά δύσκολα, έναντι 47,6% τον Ιούλιο.

Αναλυτικά στους επιμέρους κλάδους:

Μικρή υποχώρηση παρουσίασε ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Ιδιωτικές Κατασκευές** και διαμορφώθηκε στις 117,9 μονάδες (από 122,9), επίπεδο έντονα υψηλότερο του αντίστοιχου περυσινού (96,3 μον.). Οι απαισιόδοξες προβλέψεις για το επίπεδο προγραμματισμένων εργασιών εντάθηκαν οριακά τον Ιούλιο (-46 από -44 μονάδες), ενώ παράλληλα εξασθένησαν ήπια οι προσδοκίες για την απασχόληση οι οποίες διαμορφώθηκαν στις +25 (από +31) μονάδες. Σε ότι αφορά τα υπόλοιπα στοιχεία, οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων αμβλύνθηκαν σημαντικά και διαμορφώθηκαν σε θετικά επίπεδα (+25 από -9 μον. ο δείκτης), ενώ ως προς τις τιμές, οι πληθωριστικές τάσεις υποχώρησαν έντονα (+27 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο από +46 τον Ιούλιο). Τέλος, το 11% των επιχειρήσεων αναφέρει προσκόμματα στη λειτουργία του. Αντίθετα το 29% των επιχειρήσεων αναφέρουν την έλλειψη εργατικού δυναμικού, το 22% τη χαμηλή ζήτηση και το 17% την ανεπάρκεια χρηματοδότησης, με το 19% να αναφέρει άλλους συγκυριακούς παράγοντες ως βασικά εμπόδια λειτουργίας τους.

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Έντονη επιδείνωση έναντι του Ιουλίου παρουσίασε ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων**. Διαμορφώθηκε στις 111,0 (από 136,8 τον Ιούλιο) μονάδες, σημαντικά υψηλότερα όμως από το αντίστοιχο περυσινό επίπεδό του (94,9 μον.). Ως προς το πρόγραμμα εργασιών του κλάδου, ο αρνητικός δείκτης των -51 μονάδων τον Ιούλιο εντάθηκε ελαφρά και διαμορφώθηκε στις -65 μονάδες. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, το σχετικό θετικό ισοζύγιο υποχώρησε έντονα, στις +17 μονάδες (από +38). Οι περισσότερες επιχειρήσεις του κλάδου (82%) αναμένουν τις ίδιες θέσεις απασχόλησης, ενώ μόλις το 1% προβλέπει μείωσή τους. Ενισχύθηκε ήπια στις +18 (από +5) μονάδες ο δείκτης εκτιμήσεων για το επίπεδο των τρεχουσών εργασιών, ενώ αντίθετα το ισοζύγιο των τιμών σημείωσε αισθητή ενίσχυση και διαμορφώθηκε στις +25 μονάδες. Τέλος, το 7% των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 29% να αναφέρει την περιορισμένη χρηματοδότηση και τη χαμηλή ζήτηση, άλλο ένα 28% την έλλειψη εργατικού δυναμικού και ένα 12% άλλους συγκυριακούς παράγοντες ως το βασικότερο εμπόδιο λειτουργίας τους.

ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Μικρή ενίσχυση στις προσδοκίες, αισιοδοξία για τις τρέχουσες πωλήσεις

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** ενισχύθηκε ελαφρώς τον Σεπτέμβριο στις 124,3 μονάδες, από 117,7 μονάδες τον Ιούλιο. **Η βελτίωση αυτή είναι αποτέλεσμα της έντονης ενίσχυσης προσδοκιών στον κλάδο Υφασμάτων-Ένδυσης-Υπόδησης και της ηπιότερης στους υπόλοιπους κλάδους, με μόνο Τρόφιμα-Ποτά-Καπνός να κινούνται ήπια πτωτικά.** Αναλυτικά, οι θετικές εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις ενισχύονται σημαντικά στις +65 μονάδες με τις θετικές προβλέψεις για την εξέλιξη των πωλήσεων στο επόμενο τρίμηνο να βελτιώνονται ήπια και να διαμορφώνονται στις +36 (από +30) μονάδες. Οι νέες παραγγελίες ενισχύονται σημαντικά (+29 από +10 μονάδες), ενώ τα αποθέματα κλιμακώνονται οριακά και διαμορφώνονται στις +4 (από +2) μονάδες. Από την άλλη πλευρά, οι αισιόδοξες προβλέψεις για την απασχόληση ενισχύονται περαιτέρω (+31 από +26 μονάδες), ενώ ως προς τις τιμές, το 48% αναμένει άνοδο, ενδεικτικό των πληθωριστικών πιέσεων. Ως προς το βαθμό αβεβαιότητας που επικρατεί στο οικονομικό περιβάλλον αυτός ενισχύεται ελαφρά, καθώς το 61,1% θεωρεί ότι η μελλοντική ανάπτυξη μπορεί να προβλεφθεί δύσκολα ή σχετικά δύσκολα, από 57,3% τον προηγούμενο μήνα.

Οι προσδοκίες στους επιμέρους κλάδους είναι κυρίως ανοδικές, με εξαίρεση τα Οχήματα και Τρόφιμα-Ποτά-Καπνός. Αναλυτικά:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** υποχώρησε ήπια τον Σεπτέμβριο και διαμορφώθηκε στις 112,0 (από 124,3) μονάδες, αρκετά υψηλότερα πάντως σε σχέση με το περυσινό επίπεδο (93,6 μον.). Οι τρέχουσες πωλήσεις διαμορφώθηκαν έντονα θετικές στις 85 μονάδες, ενώ παράλληλα οι αισιόδοξες προσδοκίες για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου εξασθένησαν ήπια στις +26 (από +36) μονάδες. Τα αποθέματα αποκλιμακώνονται έντονα στις -28 μονάδες (από -13), ενώ παράλληλα ενισχύονται σημαντικά οι παραγγελίες προς προμηθευτές (+59 από +49 μον.). Έντονα θετικά κινείται το ισοζύγιο των προβλέψεων για την απασχόληση, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις +45 μονάδες, ενώ οι πληθωριστικές τάσεις των τιμών ενισχύονται (+56 από +33 μονάδες).

Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

Τομέας	Ακραίες τιμές				Μέσος όρος						
	Min	Max	2001-2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Λιανικό Εμπόριο (2000-2010=100)	52,6 (Ιουλ. 2010)	128,7 (Μάιος 2007)	93,6	94,6	104,5	109,6	87,9	100,2	94,9		
2022											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
110,3	96,5	89,5	85,0	89,8	89,0	93,0	84,9	86,9	103,5	110,5	100,3
2023											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
106,9	113,3	114,5	119,2	116,3	115,9	117,7	120,0	124,3			

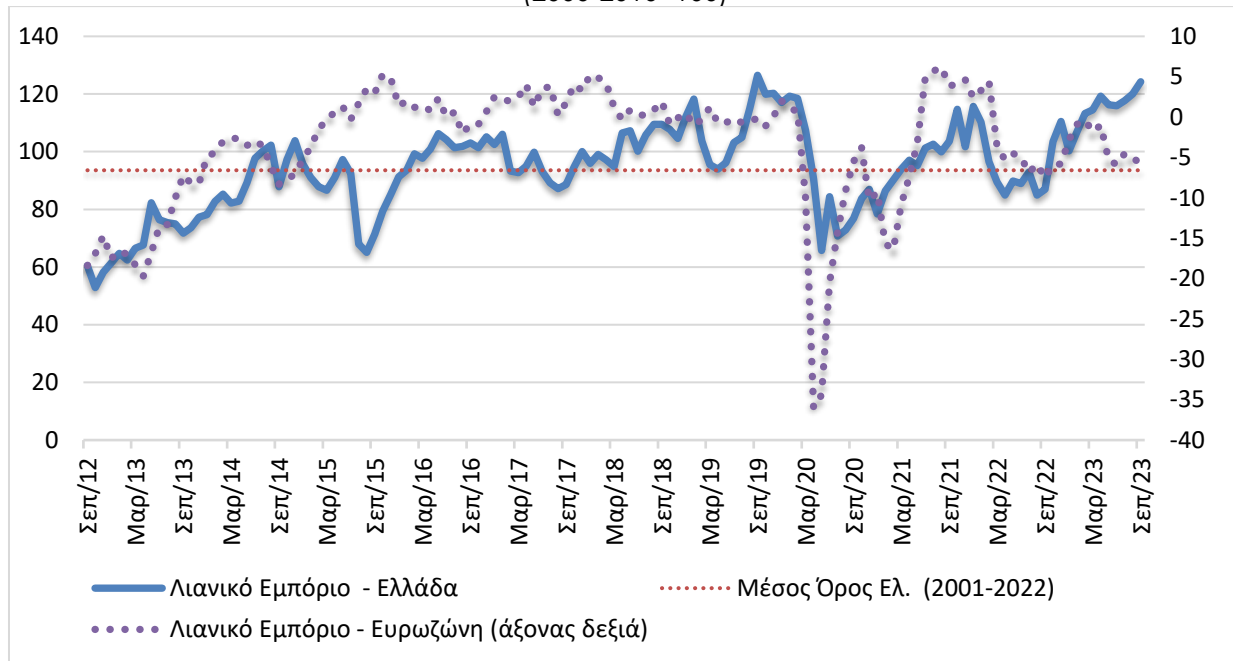
Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις και τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων. **Πηγή:** IOBE

Έντονα ανοδικά κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, φτάνοντας στις 158,0 (από 102,7) μονάδες, παράλληλα υψηλότερα από το αντίστοιχο επίπεδο πέρυσι (133,5 μον.). Οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις αμβλύνονται και διαμορφώνονται σε έντονα υψηλά επίπεδα (+97 από -39 μονάδες), ενώ παράλληλα κατακόρυφα

ανοδικά κινούνται οι προβλέψεις για το επόμενο διάστημα και διαμορφώνονται στις +95 (από +39) μονάδες. Τα αποθέματα από τις -20 μονάδες διαμορφώνονται σε κανονικά για την εποχή επίπεδα, ενώ οι παραγγελίες προς προμηθευτές βελτιώνονται σημαντικά και διαμορφώνονται στις +88 μονάδες (από -39 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο). Από την άλλη πλευρά, ενισχύονται έντονα οι προβλέψεις για την απασχόληση, ενώ στις τιμές το σχετικό ισοζύγιο ενισχύεται σημαντικά και διαμορφώνεται στις -7 (από -39) μονάδες.

Οι προσδοκίες στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού** βελτιώνονται αισθητά και ο σχετικός δείκτης διαμορφώνεται τον Σεπτέμβριο στις 122,3 (από 110,2) μονάδες, έντονα υψηλότερα σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι (101,8 μον.). Οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις κινήθηκαν ελαφρά πτωτικά στις +37 μονάδες (από +48), ενώ αντίθετα οι θετικές προβλέψεις στις πωλήσεις στο επόμενο διάστημα ενισχύθηκαν σημαντικά (+42 από +21 μονάδες). Από την άλλη πλευρά, το ύψος των αποθεμάτων αποκλιμακώθηκε έντονα, με αποτέλεσμα οι παραγγελίες προς προμηθευτές να υποχωρήσουν κατά 30 μονάδες και να διαμορφωθούν στις +51 μονάδες. Παράλληλα, οι προβλέψεις για την απασχόληση ενισχύονται σημαντικά και διαμορφώνονται στις +31 μονάδες (από +7 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο), ενώ στις τιμές ο σχετικός δείκτης συνεχίζει να υποδηλώνει αύξηση (+32 από +11 μονάδες).

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Σημαντική βελτίωση σημειώνεται τον Σεπτέμβριο στις επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά**, στις 144,4 (από 118,5) μονάδες, έντονα υψηλότερα από την αντίστοιχη περίοδο του 2022 (102,3 μονάδες). Οι τρέχουσες πωλήσεις του κλάδου βελτιώνονται αισθητά και διαμορφώνονται στις +60 από +27 μονάδες, ενώ παράλληλα οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου ενισχύονται στις +41 (από +6) μονάδες. Τα αποθέματα παραμένουν σε χαμηλά για την εποχή επίπεδα (-13 από -6 μονάδες), με τις παραγγελίες προς προμηθευτές να ενισχύονται σημαντικά στις +15 (από -2) μονάδες. Παράλληλα, οι προβλέψεις για την

απασχόληση βελτιώνονται αισθητά και διαμορφώνονται στις +26 (από +4) μονάδες, ενώ τέλος, ως προς τις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο διατηρείται σε έντονα πληθωριστικά επίπεδα, στις +67 μονάδες.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Έντονη υποχώρηση των προσδοκιών, απαισιοδοξία σε όλους τους επιμέρους παράγοντες

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** υποχώρησε σημαντικά, στις 109,5 μονάδες, από 119,6 τον Ιούλιο. **Από τις επιμέρους μεταβλητές του δείκτη, οι θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων αποκλιμακώνονται, ενώ παράλληλα εξασθενούν αισθητά και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης να υποχωρούν ηπιότερα.** Αναλυτικότερα, ο δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων κινείται πτωτικά, στις +20 μονάδες (από +44), ενώ παράλληλα ο δείκτης εκτιμήσεων για την τρέχουσα ζήτηση διαμορφώνεται στις +30 (από +39) μονάδες. Ήπια πτωτικές είναι οι προβλέψεις για τη ζήτηση του επόμενου τριμήνου στις +32 (από +34) μονάδες, ενώ και εκείνες για την απασχόληση υποχωρούν ελαφρά και διαμορφώνονται στις +11 (από +20) μονάδες. Στις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο εξασθενεί και διαμορφώνεται στις +9 μονάδες. Στην ερώτηση σχετικά με το βαθμό αβεβαιότητας στο οικονομικό περιβάλλον, το 62% θεωρεί ότι η μελλοντική ανάπτυξη μπορεί να προβλεφθεί δύσκολα ή σχετικά δύσκολα, αισθητά υψηλότερα σε σχέση με τον Ιούλιο (52%).

Σε επίπεδο βασικών κλάδων οι περισσότεροι κλάδοι εμφανίζουν επιδείνωση, με εξαίρεση τις Διάφορες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Αναλυτικότερα:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια – Τουριστικά Πρακτορεία**, υποχωρεί σημαντικά στις 121,6 (από 153,7) μονάδες. Οι εκτιμήσεις για την πορεία της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων διατηρούνται έντονα θετικές, στις +60 μονάδες, ενώ αντίθετα, ήπια πτωτικά κινούνται οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση και διαμορφώνονται στις +53 (από +63) μονάδες, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης να κινούνται κατακόρυφα πτωτικά στις -36 (από +42) μονάδες. Οι προβλέψεις για την απασχόληση εξασθενούν έντονα και διαμορφώνονται στις -28 μονάδες (από +20 μονάδες ο σχετικός δείκτης), ενώ ο δείκτης των τιμών διαμορφώνεται στις -17 μονάδες, υποδεικνύοντας έντονα αποπληθωριστικές τάσεις.

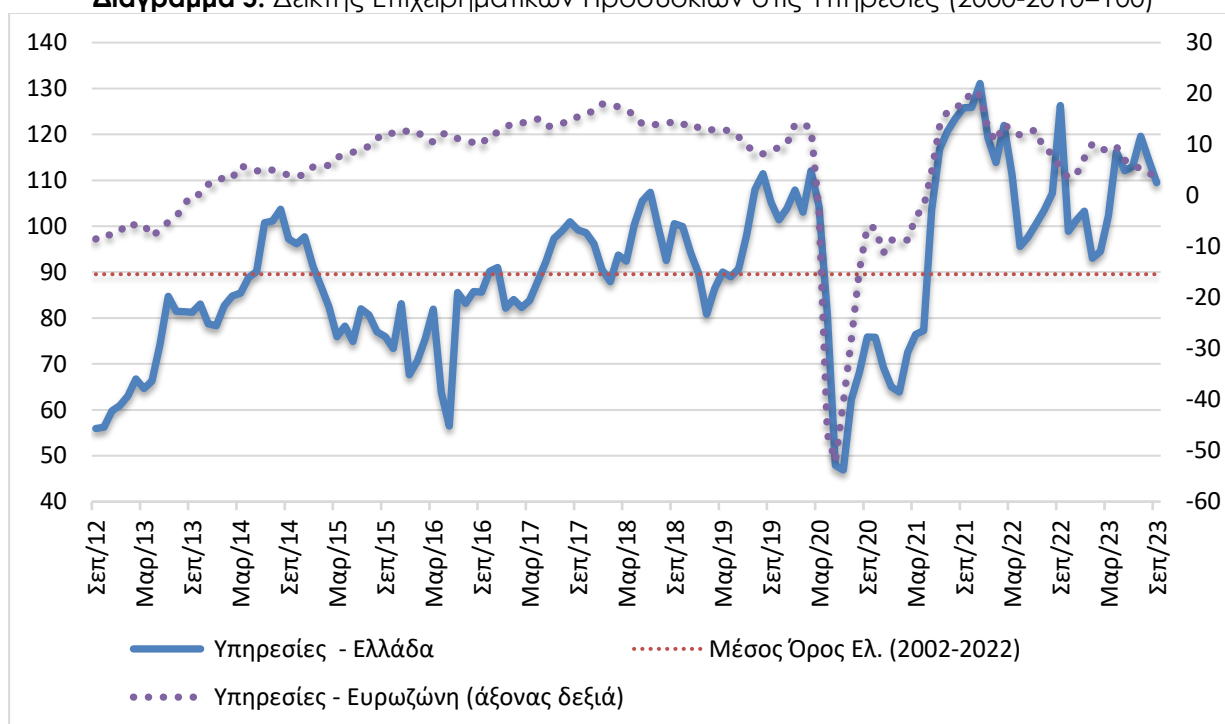
Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
		Min	Max	2002-2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Υπηρεσίες (2000-2010=100)		46,9 (Ιουν. 2020)	140,2 (Ιουλ. 2000)	89,9	92,7	97,0	97,7	76,0	104,7	106,8	
		2022									
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
113,9	122,0	111,2	95,6	97,6	100,5	103,4	107,2	126,3	98,9	101,3	103,3
2023											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
93,0	94,5	102,2	116,2	112,1	113,0	119,6	114,5	109,5			

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης. **Πηγή:** IOBE

Ήπια πτωτικά κινείται ο δείκτης προσδοκιών στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (χωρίς Τράπεζες), στις 121,5 (από 136,2) μονάδες, σε οριακά υψηλότερο επίπεδο σε σχέση με εκείνο του προηγούμενου έτους (120,1 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων διατηρήθηκαν θετικές αν και υποχώρησαν ελαφρά στις +25 (από +39 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο), ενώ εκείνες της τρέχουσας ζήτησης εξασθένησαν κατακόρυφα στις +8 (από +50) μονάδες. Από την άλλη, ανοδικά κινήθηκαν οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης, οι οποίες διαμορφώθηκαν στις +33 μονάδες (από +22), ενώ οι προβλέψεις για την απασχόληση ενισχύθηκαν σημαντικά στις +50 μονάδες. Στις προσδοκίες για τις τιμές, ο σχετικός δείκτης διατηρήθηκε σε έντονα πληθωριστικά επίπεδα και διαμορφώθηκε στις +25 μονάδες.

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfm. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfm

Έντονα ανοδικά κινήθηκε ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**, στις 118,9 (από 111,7 μονάδες), επίπεδο αισθητά χαμηλότερο σε σύγκριση με το αντίστοιχο περυσινό (138,4 μον.). Στους βασικούς δείκτες, το ισοζύγιο των εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων ενισχύεται οριακά (+31 από +27 μονάδες), με τις θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση να κινούνται ήπια ανοδικά (+53 από +43 μονάδες). Αντίθετα, οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης βελτιώθηκαν στις +36 (από +24) μονάδες, με τις προβλέψεις για την απασχόληση να διαμορφώνονται σε έντονα υψηλότερο επίπεδο σε σχέση με τον Ιούλιο, στις +42 (από +27) μονάδες. Από την άλλη πλευρά η πληθωριστική τάση ενισχύθηκε αισθητά στις +56 (από +35) μονάδες.

Αισθητή επιδείνωση παρουσιάζει ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στην **Πληροφορική και Ανάπτυξη Λογισμικού** και διαμορφώνεται στις 104,5 (από 116,6) μονάδες, σε ήπια υψηλότερο επίπεδο σε σχέση με πέρυσι (93,1 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων υποχωρούν ελαφρά στις +21 μονάδες, ενώ ήπια πτωτικά κινούνται και οι εκτιμήσεις

για την τρέχουσα ζήτηση και διαμορφώνονται στις +16 (από +32) μονάδες. Οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης εξασθένησαν έντονα και διαμορφώθηκαν στις +42 (από +64) μονάδες, ενώ οι θετικές προβλέψεις για την απασχόληση διατηρήθηκαν ουσιαστικά αμετάβλητες (+37 από +36 μονάδες). Παράλληλα, οι ήπια πληθωριστικές τάσεις για τις τιμές διαμορφώθηκαν εκ νέου στις +32 μονάδες.

Οριακά πτωτικά κινούνται οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις **Χερσαίες Μεταφορές**, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 125,5 (από 126,1) μονάδες. Οι θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση υποχωρούν έντονα και διαμορφώνονται στις +5 (από +37) μονάδες, ενώ αντίθετα οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση ενισχύονται σημαντικά (+71 από +39 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο). Έντονα θετικές διατηρούνται οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης αν και εξασθενούν ελαφρά (στις +68 από +71 μονάδες ο σχετικός δείκτης), με τις θετικές προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου να κινούνται πτωτικά και να διαμορφώνονται στις +3 (από +34) μονάδες. Το ισοζύγιο των τιμών διατηρείται για δεύτερο συνεχόμενο σε κανονικά για την εποχή επίπεδα.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ: Σημαντική επιδείνωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης, σε πώση όλοι οι επιμέρους δείκτες

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης υποχώρησε έντονα τον Σεπτέμβριο και διαμορφώθηκε στις -45,0 μονάδες, έναντι -28,6 μονάδες τον Ιούλιο, σε επίπεδο ήπια υψηλότερο εκείνου πριν ένα χρόνο (-51,2 μονάδες)¹. **Η νέα κυβερνητική θητεία φαινόταν να είχε περιορίσει τις όποιες αβεβαιότητες και να διασφαλίζει σταθερότητα για τα επόμενα χρόνια.** Η λήξη ωστόσο της τουριστικής περιόδου, οι συνεχείς ανατιμήσεις και το υψηλό κόστος ζωής, καθώς και οι φυσικές καταστροφές με τις ανυπολόγιστες ζημιές που έλαβαν χώρα το τελευταίο διάστημα επίδρασαν καταλυτικά στις προσδοκίες των Ελλήνων καταναλωτών. Ο δείκτης κινείται σε χαμηλά επίπεδα πλέον, με αποτέλεσμα και αυτόν τον μήνα οι Έλληνες καταναλωτές να εμφανίζονται ως οι περισσότερο απαισιόδοξοι στην ΕΕ, με τους καταναλωτές στην Ουγγαρία με επίπεδο δείκτη -34,4 και την Σλοβενία (-32,6) να ακολουθούν. Για πρώτη φορά μέσα στο 2023, στις χαμηλότερες θέσεις αυτής της κατάταξης βρίσκεται η Λιθουανία (+1,3) με τη θετική τιμή του δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης να συνεπάγεται μικρή αισιοδοξία από τους καταναλωτές της χώρας. Οι μέσοι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις -18,7 μονάδες στην ΕΕ και στις -17,8 μονάδες στην Ευρωζώνη. Αναλυτικά:

- **Αισθητή επιδείνωση στις εκτιμήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους τελευταίους 12 μήνες**

Οι αρνητικές εκτιμήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προηγούμενους 12 μήνες κλιμακώνονται έντονα τον Σεπτέμβριο στις -47,1 μονάδες (έναντι -35,6). Το 66% (από 55%) των νοικοκυριών εκτίμησε ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ μόλις το 3% θεωρεί πως επήλθε μικρή βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -18,5 και -18,8 μονάδες αντίστοιχα.

Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσοι όροι										
	Min	Max	2001-2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022				
ΕΕ-27	-24,0 (Ιουν. 2022)	-1,7 (Μάιος 2000)	-11,4	-4,6	-4,1	-6,1	-14,5	-8,5	-23,0				
Ευρωζώνη	-24,4 (Μάρ. 2009)	-1,9 (Μάιος 2000)	-11,8	-5,2	-4,8	-7,0	-14,2	-7,5	-21,9				
Ελλάδα	-80,8 (Φεβρ. 2012)	+3,2 (Απρ. 2000)	-41,1	-58,9	-44,0	-19,8	-32,5	-35,4	-50,7				
Περιοχή	2022												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
ΕΕ-27	-10,9	-10,7	-22,6	-23,1	-22,6	-24,8	-27,9	-26,2	-29,8	-28,8	-25,1	-23,5	
Ευρωζώνη	-9,5	-9,5	-22	-22,4	-21,5	-24	-27,2	-25	-28,7	-27,4	-23,7	-22	
Ελλάδα	-40,5	-38,9	-51,4	-55,3	-51,3	-52,5	-55,3	-54,2	-51,2	-57,9	-51,9	-47,9	
Περιοχή	2023												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
ΕΕ-27	-22,1	-20,6	-20,6	-18,8	-18,3	-17,1	-16,1	-17,1	-18,7				
Ευρωζώνη	-20,6	-19,0	-19,1	-17,5	-17,4	-16,1	-15,1	-16,0	-17,8				
Ελλάδα	-41,4	-47,4	-41,4	-44,6	-34,5	-31,0	-28,6	-35,4	-45,0				

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

¹ Από τον Απρίλιο του 2022, η μέθοδος εποχικής προσαρμογής των στοιχείων της Έρευνας άλλαξε. Ακολούθως, όλα τα προηγούμενα αποτελέσματα έχουν αναθεωρηθεί ελαφρώς.

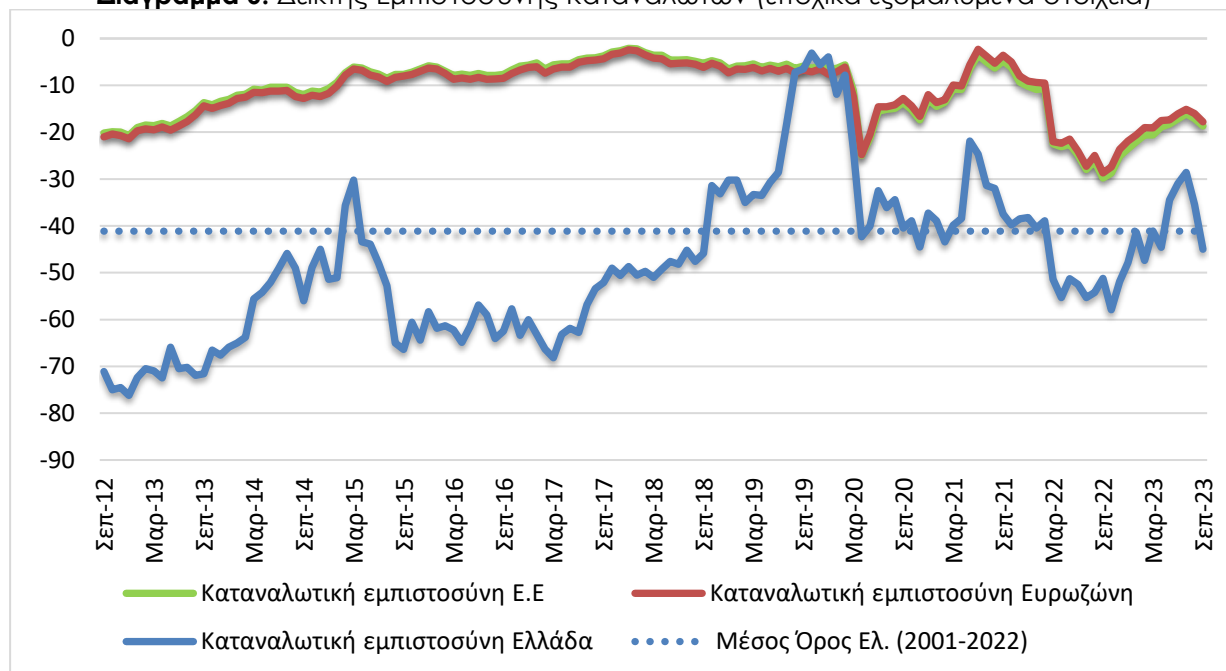
- **Περισσότερο απαισιόδοξες οι προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών**

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες υποχώρησαν σημαντικά τον Σεπτέμβριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -42,4 (από -18,5) μονάδες τον Ιούλιο. Το 60% (από 37%) των νοικοκυριών αναμένει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ το 5% (από 18%) προβλέπει μικρή βελτίωση. Οι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -8,5 και -7,6 μονάδες αντίστοιχα.

- **Περισσότερο απαισιόδοξες και οι προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας**

Ο αρνητικός δείκτης των προβλέψεων των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο παρουσίασε έντονη ενίσχυση τον Σεπτέμβριο και διαμορφώθηκε στις -42,8 (από -17,4) μονάδες. Το 64% (από 42%) των καταναλωτών προέβλεψε ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας, έναντι του 21% το οποίο αναμένει σταθερότητα. Οι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -30,1 και -25,7 μονάδες αντίστοιχα.

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- **Μικρή υποχώρηση στην πρόθεση για μείζονες αγορές**

Η πρόθεση των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επιπλων, ηλεκτρικών συσκευών κ.λπ.) υποχώρησε με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -47,6 (από -42,9) μονάδες. Το 59% (από 53%) των καταναλωτών προέβλεψε ότι θα προβεί σε λιγότερες ή πολύ λιγότερες δαπάνες, ενώ το 5% (από 6%) αναμένει το αντίθετο. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις -17,7 μονάδες στην ΕΕ και στις -19,0 μονάδες στην Ευρωζώνη.

- **Μικρή εξασθένηση της πρόθεσης για αποταμίευση**

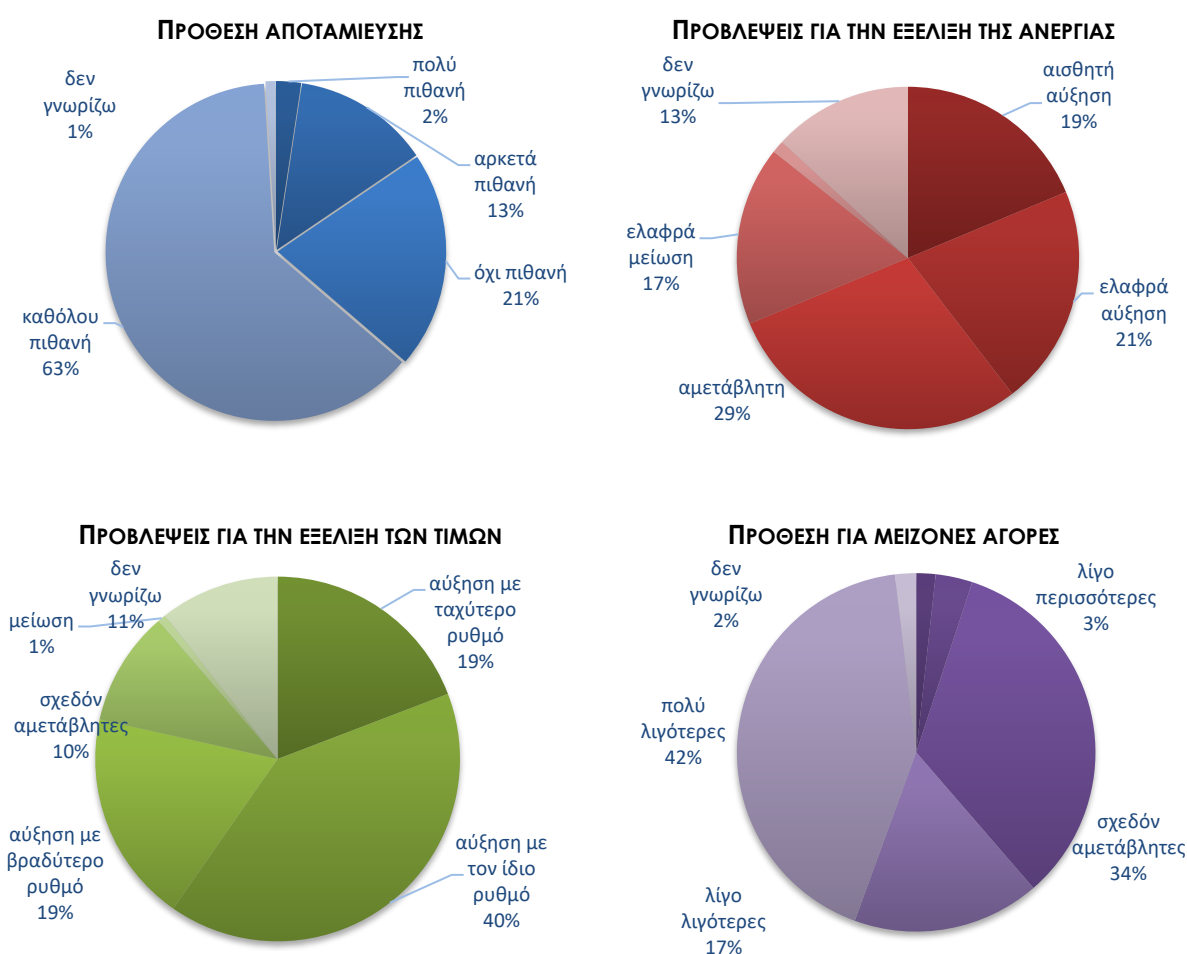
Ο δείκτης της πρόθεσης για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες εξασθένησε ελαφρά τον Σεπτέμβριο και διαμορφώθηκε στις -63,8 μονάδες (από -61,9). Το 84% των νοικοκυριών δεν θεωρεί πιθανή την αποταμίευση στο επόμενο 12μηνο, ενώ το 16% τη θεωρεί πιθανή ή πολύ πιθανή. Οι σχετικοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις +3,3 μονάδες στην ΕΕ και στις +3,2 μονάδες στην Ευρωζώνη.

- **Έντονη επιδείνωση στις προβλέψεις για την ανεργία**

Ο δείκτης προβλέψης για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες κλιμακώθηκε έντονα τον Σεπτέμβριο, στις +19,5 μονάδες, από +3,6 τον Ιούλιο. Το ποσοστό των νοικοκυριών που προέβλεψε μικρή ή αισθητή άνοδο της ανεργίας ενισχύθηκε στο 40% (από 29%), με το 18% των ερωτηθέντων να αναμένει εκ νέου ελαφρά μείωσή της. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +21,8 και +19,6 μονάδες.

Διάγραμμα 7: Ενδεικτικές μεταβλητές της έρευνας καταναλωτών το επόμενο 12μηνο

Πηγή: IOBE

- **Κλιμάκωση των προβλέψεων για άνοδο των τιμών**

Ο θετικός δείκτης για τις προβλέψεις μεταβολών στις τιμές τους προσεχείς 12 μήνες ενισχύθηκε έντονα τον Σεπτέμβριο και διαμορφώθηκε στις +33,6 μονάδες, έναντι +16,9 μονάδων τον Ιούλιο. Το 60% (από 45%) των νοικοκυριών προέβλεψε άνοδο τιμών με τον ίδιο ή ταχύτερο ρυθμό και το 10% (από 21%) αναμένει σταθερότητα. Οι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +12,0 μονάδες.

- **Ενίσχυση του ποσοστού που «αντλεί από τις αποταμιεύσεις του»**

Σχετικά με τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, το ποσοστό των καταναλωτών που δηλώνει ότι «μόλις τα βγάζει πέρα» διαμορφώθηκε στο 57%, ενώ στο 14% από 10% ενισχύθηκε το ποσοστό όσων αναφέρουν ότι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους. Οι καταναλωτές που δήλωσαν ότι αποταμιεύουν λίγο ή πολύ αποτελούν το 20% του συνόλου, ενώ το ποσοστό όσων δήλωσαν ότι «έχουν χρεωθεί» διαμορφώθηκε στο 9%.

- **Ενίσχυση του ποσοστού των νοικοκυριών που είναι αβέβαια για τη μελλοντική οικονομική κατάστασή τους**

Στο ερώτημα το οποίο αξιολογεί το βαθμό αβεβαιότητας των νοικοκυριών ως προς τις μελλοντικές οικονομικές εξελίξεις, το 52% έκρινε τον Σεπτέμβριο ότι η οικονομική κατάστασή του μπορεί να προβλεφθεί δύσκολα ή σχετικά δύσκολα, ήπια υψηλότερα από τον προηγούμενο μήνα που διαμορφώθηκε στο 50%.